

MANAGEMENTUL SPAȚIULUI

EDUCAȚIONAL

Introducere

Importanța managementului educațional

Evoluția teoriilor și modelelor manageriale reflectă drumul spre maturizarea conceptuală și aplicativă, spre posibilitatea clarificării extinderii conceptului și în domeniul educației, de la adoptarea concepției inițial și dominant economic, la cea pedagogică.

Întreg secolul XX a cunoscut numeroase căutări, orientări, concepții, cu ecouri și în conducerea învățământului. Dar mai ales unele probleme au făcut obiectul transferului:

- ✓ Calitatea resursei umane în centrul atenției;
- ✓ Conceperea conducerii ca fiind organizarea mai eficientă a activităților;
- ✓ Realizarea raționalizării lor prin utilizarea funcțiilor de prevedere, organizare, decizie, coordonare, control;
- ✓ Valorificarea experienței curente și a creativității celor implicați;
- ✓ Evidențierea relațiilor interpersonale și de comunicare;
- ✓ Participarea la actul decizional;
- ✓ Afirmarea nevoii de formare și perfecționare a culturii manageriale;
- ✓ Orientarea spre criteriile de evaluare centrală pe succes și calitate;
- ✓ Promovarea proiectării și valorificării cercetării și inovării pedagogice.

Managementul educațional are o sferă largă , conturându-se posibilitatea analizei procesului și a altor sisteme din sfera educației (formale, nonformale), în vederea abordării globale și specifice a succesului în atingerea finalităților (ideal, scopuri, obiective).

Însăși definirea educației ca activitate, sistem de acțiuni de formare-dezvoltare a personalității educatului, de influențare conștientă, orientată și reglată către către anumite finalități, rezultă cu necesitate și existența unei abordări explicite a conceperii, organizării, coordonării, evaluării, optimizării continue a elementelor procesului educațional. Ori, acesta devine chiar domeniul de studiu al managementului educațional, văzut ca și teorie, și ca practică, ca știință și artă. Căci însăși educația este tot astfel concepută și realizată.

Stadiul cercetărilor în domeniu, ca varietate, amplitudine, complexitate a abordării, arată că managementul educației nu se rezolvă decât interdisciplinar, că urmărește criterii de eficiență și eficacitate, de succes educațional, prin utilizarea superioară a resurselor umane, a conținuturilor, a proceselor, a relațiilor, a strategiilor specifice.

Managementul de succes în educație depinde însă și de respectarea altor cerințe de bază: prioritatea calității, claritatea obiectivelor, motivarea și participarea factorilor implicați, utilizarea rațională a resurselor și a elementelor educației, adaptarea continuă a proceselor la rezultate ș.a.

Prezentarea teoretică

Definirea conceptelor

MANAGEMENT MÉ-NIGI-MENT/ *s. n.* 1. activitatea, arta de a conduce. 2. știința organizării și conducerii întreprinderilor, a valorificării eficiente a resurselor umane, financiare și materiale ale unei organizații. (< engl. *management*)

SPÁȚIU *s.n.* **1.** Formă fundamentală a existenței materiei, inseparabilă de aceasta, având aspectul unui întreg neîntrerupt cu trei dimensiuni și care exprimă ordinea în care sunt dispuse obiectele și procesele existente concomitent. **2.** Întindere nemărginită care cuprinde corpurile cerești; văzduh. **3.** Loc, suprafață, întindere limitată. □ (*Mil.*) *Spațiu de siguranță* = distanța minimă până la care se pot apropia trupele proprii de obiectivul asupra căruia se trage fără a risca să fie lovite de focul propriu. **4.** Loc (liber) între două obiecte; distanță, interval. □ *Spațiu verde* = teren plantat situat pe teritoriul unei așezări. ♦ Distanță cuprinsă între două linii orizontale ale portativului. ♦ (*Poligr.*) Interval alb lăsat între cuvintele sau rândurile culese; (*p. ext.*) instrument care servește la obținerea acestei spațieri. **5.** (*Mat.*) Mulțime de elemente (puncte) având anumite proprietăți. ♦ (*Cib.*) Totalitatea semnelor acceptate la intrarea sau produse la ieșirea unui element de sistem. [Pron. -țiu, pl. -ii. / < lat. *spatium*, cf. germ. *Spatium*, it. *spazio*].

EDUCAȚIONAL~ă (~i, ~e) 1) Care ține de educație; propriu educației. 2) Care se înfăptuiește prin educație. [Sil. **e-du-ca-ți-o-nal**] /<engl. *educational*, fr. *Éducationnel*

EDUCAȚIE *s.f.* Educare; influențare sistematică și conștientă a dezvoltării facultăților intelectuale, morale și fizice ale copiilor și tineretului; totalitatea metodelor folosite în acest scop; (*p. ext.*) culturalizare, ridicare metodică a nivelului ideologic, cultural, profesional; faptul de a dezvolta facultățile morale, intelectuale și fizice ale unui om, ale unui popor etc. □ *Educație fizică* = dezvoltare armonioasă a fizicului prin exerciții gimnastice. [Gen. -iei, var. *educațiune* s.f. / cf. fr. *éducation*, it. *educazione*, lat. *educatio*].

Prezentarea teoriilor

Organizarea de către societate a instituțiilor destinate să asigure instruirea tinerilor a determinat pentru arhitectură conturarea unui program funcțional specific: *SCOALA*.

SUBIECTUL: copilul (născut neputincios și neștiutor) este opus culturii încorporate în viața grupului care îl înconjoară, în scopul modelării acestuia într-un membru activ al nucleului social. Acest fapt se realizează pe măsură ce se maturizează fizic, prin dobândirea treptată a cunoștințelor în condițiile trăirii în cadrul și împreună cu grupul. Individul adoptă prin intermediul educatorului procesul psihic de acțiune și gândire al grupului.

Clădirea școlii

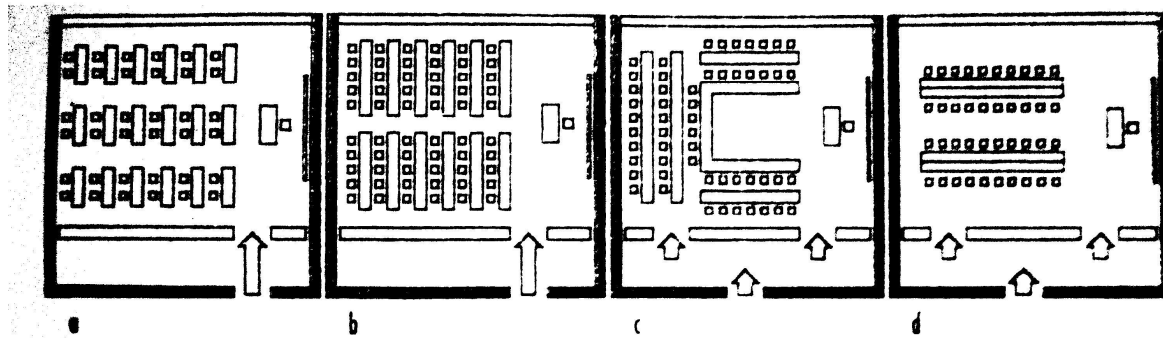
Clasa ca unitate funcțională principală a programului, este nucleul de desfășurare a principalelor procese educaționale. Geneza tuturor elementelor clasei (formă, suprafață, volum) stă în modul în care este gândit postul de lucru al elevului și principiile care stau la baza proiectării. Aceste principii se referă la: problemele de pedagogie propriu-zise și normele de igienă complexă privind cadrul ambiental (culoare, luminozitate, ventilație, etc). Forma clasei este determinată de câțiva factori: obținerea unui ambient cât mai plăcut; asigurarea unei mobilări variate din punct de vedere

funcțional; obținerea parametrilor igienici recomandați de medici (ventilare, luminare naturală) și asigurarea unei construcții eficiente și durabile.

Din analiza realizărilor de până acum rezultă că formele (geometrice) de clasă cele mai utilizate sunt pătratul și dreptunghiul compact. Forma pătrată permite o flexibilitate remarcabilă în aranjarea mobilierului și favorizează micșorarea distanței de la tablă la ultimul rând.

În funcție de ciclurile de învățământ, se pot adopta variante de mobilare diferite: tradițional (în cazul ciclului mic) sau aulă și conferință (în cazul ciclului mare).

Clasele de tip special (laboratoarele) se vor mobila în funcție de specificul disciplinei deservite. După cum se poate vedea în figură, adoptarea unei soluții pătrate permite adoptarea clasei pentru preluarea tuturor nevoilor funcționale specificeșărilor de clasă normale și speciale. Cele cu

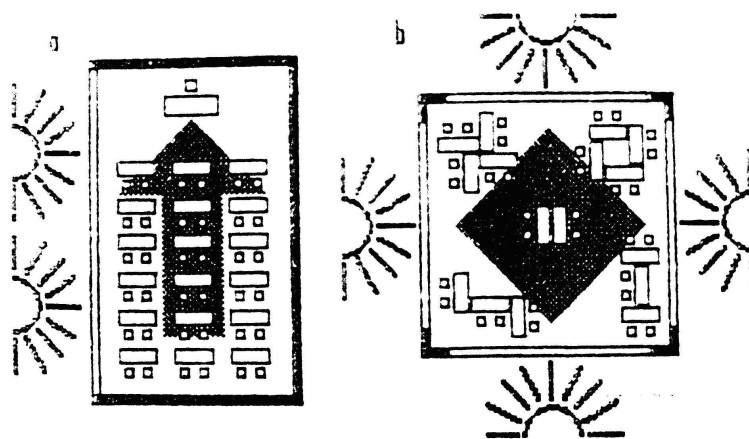

formă mai speciale sunt de obicei rezultatul încercării proiectantului de a oferi spațiului o personalitate sporită, de a asigura un cadru mai intim, în încercarea de a evita severitatea pătratului și din dorința obținerii unui volum cât mai organic. Aceste clase au defectul de a fi mai greu de construit și de a avea implicit un cost de realizat mai ridicat.

Suprafața și volumul unei clase se determină în funcție de numărul de elevi acceptat pentru o grupă (rezultat al posibilităților economice și de acoperire cu cadre didactice). Se consideră că suprafața optimă pentru un elev este în jurul a 1,5 mp și că numărul de elevi într-o clasă variază între 25 și 40 pe plan mondial).

Luminarea și ventilarea claselor influențează hotărâtor procesele educaționale. Luminarea naturală se poate asigura prin vitrarea unuia sau mai multor pereți (adiacenți sau opuși) ai clasei astfel încât să se realizeze o suprafață vitrată de 1/3 din suprafața pardoselii. Criteriul principal care este de urmărit în proiectarea unei săli de clasă este obținerea unei luminări cât mai uniforme pe suprafața de lucru. Modul de luminare naturală are o influență covârșitoare asupra formei sălilor de clasă, impunându-se două tipuri principale:

Clasa orientată (dirijată) este de formă dreptunghiulară (cu direcția dominantă pe axa lungă), iar cea mai bună luminare se obține prin vitrarea uneia din laturile lungi, asigurându-se o lumină

dirijată, de la stânga, care impune o organizare (mobilară) frontală a clasei.

Destinație: clase normale tradiționale.

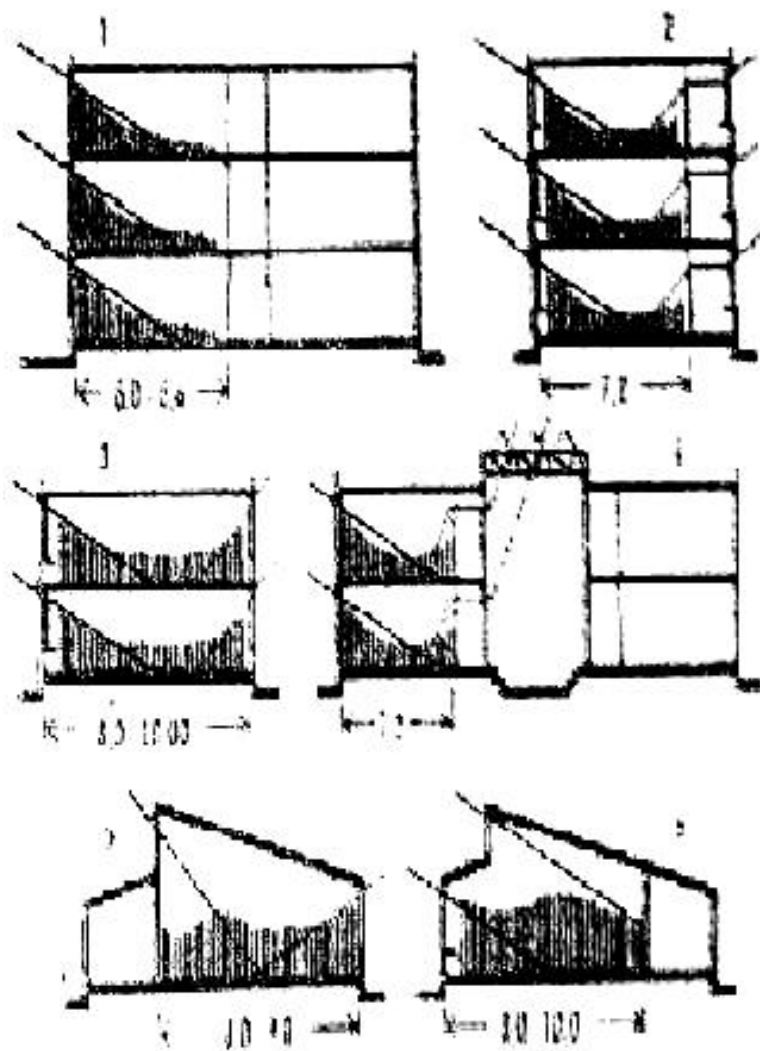
Clasa neorientată este de obicei de formă patrată (fără o direcție dominantă) în care se poate realiza organizarea liberă care impune asigurarea unei luminări generale (neorientate) pe tot perimetrul.

Destinația: clase speciale.

Orientarea claselor se face preferențial către sud-est, considerându-se că se asigură astfel lumină de cea mai bună calitate (lumina de dimineață nu generează temperaturi mari și coincide cu perioada din zi optimă, din punct de vedere biologic, pentru procesele educaționale). Orientarea către vest este evitată din cauza temperaturilor mari de după amiază dar și datorită oboselii acumulate de elevi.

Modul de luminare naturală (unilaterală sau bilaterală) influențează adâncimea tracturilor sălii de clasă. În funcție de mărimea unei clase se disting două variante de luminare naturală a spațiului: *luminarea unilaterală* ce permite adâncimi de 7,00 – 7,20 m la o suprafață necesară de 32-34 elevi și *luminarea bilaterală* care permite adâncimi mai mari (8,00 – 8,20) și o suprafață în consecință.

Ventilarea claselor. În școala contemporană volumul claselor variază între 4,2 și 6,6 m³ pentru un elev datorită diferșelor posibilități de de ventilare, în funcție de mediu și climă. Aerisirea (primenirea aerului) în sala de clasă se obține relativ ușor în soluțiile cu luminarea naturală bilaterală sau cu ferestre pe pereții adiacenți și mai dificil în soluția cu iluminarea pe o singură parte (nu se asigură primenirea întregului volum de aer pe parcursul unei ore).

Clasele specializate fac parte împreună cu clasele normale din grupul funcțiunilor care participă nemijlocit la procesele de învățământ. Rolul acestor spații a fost și este și azi (mult amplificat) acela de a găzdui orele disciplinelor care necesită o anumită specializare și amenajări ale spațiului în care se desfășoară. Primele clase specializate au fost laboratoarele de fizică, chimie și științe naturale, urmate de cabinetele pentru studiul limbilor străine, istorie-geografie, matematici, desen, etc.

Laboratoarele de fizică, chimie (științe ale naturii) bine dotate vor fi rezolvate într-una din cele două variante funcționale utilizate astăzi: varianta compactă și varianta divizată. Varianta compactă propune un laborator compus din: o singură sală de curs-laborator pentru prelegeri și experiențe, cabinetele profesorilor (fizică și chimie) și camera de lucru a profesorului unde se pregătesc experimentele. Varianta divizată are două subvariante care se bazează pe principiul separării laboratorului (sala experiențelor) de sala (clasa) pentru prelegeri. Experiențele se fac fie în laboratoare separate, fie într-unul singur.

În școlile specializate se întâlnesc adesea mai multe laboratoare asociate în așa zisele unități complexe. O asemenea configurație pune la dispoziția elevilor spații pentru studiu fără îndrumare (laborator activități practice și cabinetele pentru documentare).

Școala contemporană folosește asemenea unități complexe pentru toate disciplinele ce necesită activități de laborator.

Laboratoarele de fizică și de chimie reclamă un mobilier special, alcătuit din mese de lucru cu scaune, constituite în posturi de lucru. Fiecare post (folosit de unul sau mai mulți elevi) trebuie să fie prevăzut cu puncte de apă, gaze naturale sau altă sursă de energie calorică (pentru chimie) și instalații electronice cu surse de energie electrică (pentru fizică).

Sălile specializate (cabinetele de desen, muzică, geografie, matematici, limbi străine, etc.) sunt rezultatul tendinței firești de a învăța în spații cât mai specializate. Au apărut în deceniul șase, fiind inițial doar niște săli care se deosebeau de cele obișnuite prin cantitatea și specializarea materialului didactic afișat și eventual prin mobilier.

Sala pentru desen este utilizată mai ales în școlile cu profil artistic, dat tot mai frecvent în cele cu profil de cultură generală, deoarece desenul reprezintă acum o latură importantă a învățământului modern. Pentru ciclul primar desenul se poate desfășura în săli obișnuite, atunci când sunt mobilate cu pupitre individuale, care se pot redispune cu ușurință pentru a asigura o mobilare adecvată. Pentru ciclurile mari este nevoie de săli special amenajate cu luminare de la nord (lumină constantă) și un mobilier specializat.

Cabinetul pentru limbi străine este necesar în procesul de predare al limbilor străine la ciclurile mari și în școli specializate. Modelul funcțional cuprinde câteva spații extrem de personalizate din punct de vedere funcțional: *sala de curs* (mobilată cu boxe fonice dotate cu aparatură de înregistrare-redare precum și cu dispozitive de proiecție), *depozitul de benzi și casete audio-video* și *depozitul de aparatură*.

Datorită caracterului audio al relației profesor-elev catedra profesorului de limbi poate fi amplasată excentric față de axa longitudinală fără a avea vizibilitate către pupitrele elevilor.

Circulațiile. Maxima eficiență funcțională se obține cu circulații reduse (15–20% din aria utilă) care trebuie să asigure condiții optime de evacuare în caz de calamități. Dimensionarea lor se face în funcție de numărul de elevi și de soluția planimetrică aleasă.

Funcțiunile auxiliare învățământului cuprind spațiile care prin specificul lor contribuie la desfășurarea optimă a procesului de învățământ. În această categorie intră: biblioteca, sala de sport, piscina și terenurile de sport.

Legătura între aspecte teoretice și cercetare practică

Aspectele teoretice presupun suportul de proiectare a spațiilor educaționale, unde singura intervenție a profesorului ar fi în

În chestionarul aplicat am enunțat patru variante de amenajare a unei clase pătrate (forma flexibilă din punct de vedere al mobilării) împreună cu câteva caracteristici ale acestora:

1. numărul de locuri pentru elevi;
2. numărul de rânduri rezultat;
3. direcția luminii;
4. circulațiile (acces la locurile din bancă, evacuare în caz de calamitate);
5. distanța maximă dintre profesor și elev;
6. poziția și distanța dintre elev și tablă;

Fiecare dintre aceste amenajări are avantaje și dezavantaje în funcție de disciplina care se desfășoară. Din acest motiv au luat naștere clasele specializate, unde profesorii tind să-și amenajeze sala în funcție de nevoile disciplinei, pentru ca procesul învățării să fie cât mai eficient. În cele ce

urmează vom afla care dintre cele patru variante și caracteristicile lor sunt preferate de viitorii profesori pentru amenajarea sălii în care acestia vor predă.

Prezentarea cercetării aplicative

Formulare de ipoteze

În școlile din învățământul preuniversitar din România predomină clasele normale unde se desfășoară majoritatea proceselor de educație. Ne lăudăm cu puține amintiri din laboratoare, cabinete sau oricare sală specializată pe o anumită disciplină. Deși există astfel de clase, puține ca număr, sunt pe cale de dispariție deoarece ele se transforma în clase normale, probabil din cauza numărului mare de elevi, dar și din cauze economice. Pentru îmbunătățirea sistemului de învățământ din România, o modalitate ar fi, proiectarea de clase specializate, unde fiecare profesor să aibă posibilitatea de a alege o clasă cu mobilare și materiale didactice specifice disciplinei pe care o predă.

Cercetarea practică constă în ideea de a afla dacă viitorii profesori vor opta pentru clase specializate pe disciplina pe care ei se pregătesc și care dintre variantele propuse o consideră mai apropiată cerințelor lor. O astfel de schimbare va îmbunătăți calitatea învățării și va dezvolta capacitățile manageriale ale profesorului, în măsura în care acesta va interveni în amenajarea clasei.

Elaborarea metodei de cercetare

Metoda de cercetare presupune întocmirea unui chestionar care este aplicat pe un grup de studenți și interpretarea rezultatelor în scopul obținerii unei concluzii. Chestionaru cuprinde două părți:

1. partea introductivă – aduce la cunoștință tema subiectului printr-un scurt istoric;

„Renașterea, caracterizează prin dezvoltarea economică și spirituală a societății, mai ales în mediul urban, contribuie la cristalizarea unor teorii noi în domeniul învățământului și implicit la definirea unor tipuri noi de spații pentru educație. În această perioadă se constată intensificarea relației „profesor – grupul de elevi” și amplificarea învățământului colectiv, situație ce va conduce la apariția spațiului educativ specializat: *CLASA*. Relația de unicitate „profesor – un elev” se mai păstrează în limite restrânse mai ales în păturile bogate ale societății.

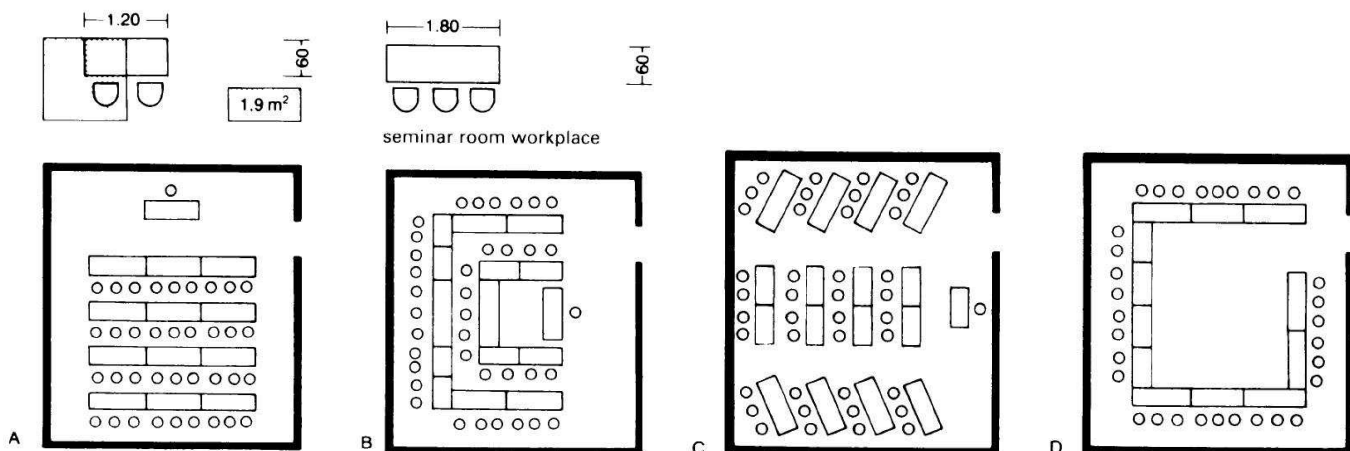
Este momentul apariției unor mari cărturari ce se vor ocupa de aspectele teoretice și practice ale școlii. Cehul A. Comenius (1592 – 1670) și-a formulat teoriile în *Didactica magna*, unde printre altele consideră că modul de rezolvare a clădirii școlii poate determina în mod decisiv procesul educațional – „*să pregătim mai întâi școala după cum pasărea își pregătește mai întâi cuibul*”. Consecința importantă a sistemelor noi pedagogice, privind construcțiile școlare inițiate de Comenius și alți iluștri pedagogi precum J. Lack (1633 – 1704), a constituit-o în primul rând apariția și închegarea unui sistem funcțional al școlii, concretizat într-un program arhitectural prestabilit.

Secolul al XIX-lea aduce câteva realizări interesante și exemplare de interpretare a programului arhitectural, din care unele vor dăinui și astăzi. Structura funcțională (școlile mari) se îmbogățește (pe lângă sălile de clasă) cu o serie de spații specializate – sala de sport, capela, laboratoarele pentru științe, cluburi, cantine, cămine, carceră, etc.”

2. partea întrebărilor – prezentarea a 4 variante de amenajare a unei clase (pătrate) împreună cu câteva caracteristici, pentru ca persoana care completează chestionarul să aibă posibilitatea de a

cunoaște avantajele și dezavantajele oricărei tip de amenajare și bineînțeles de a le selecta preferențiar;

„În cele ce urmează vă voi prezenta 4 variante de amenajare a spațiului dintr-o clasă.

Lumina naturală se face pe o singură latură a clasei (în fiecare din cazuri o considerăm pe cea favorabilă).

1. Să presupunem că sunteți diriginte la o clasă de elevi, pe care dintre aceste variante o alegeți ?

A B C D

2. Care dintre variante o preferați pentru desfășurarea orei la disciplina pe care doriți să o predați ?

A B C D

3. Care din următoarele caracteristici o preferați pentru o clasă de elevi ?

Nr. Ctr.	Caracteristicile amenajării	A		B		C		D	
1	Nr. de locuri pentru elevi	36		36		40		32	
2	Nr. de rânduri	4		2		4		1	
3	Direcția luminii	Latura stângă		Latura de sus		Latura de sus		Latura stângă	
4	Circulațiile (acces la locurile din bancă)								
5	Distanța maximă elev – profesor	mare		medie		mare		mică	

6	Poziția și distanța elev - tablă	Latura de sus		Latura dreaptă		Latura dreaptă		Nu are tablă	
---	----------------------------------	---------------	--	----------------	--	----------------	--	--------------	--

Aplicarea metodei

Chestionarul fost aplicat (recent) pe un grup de 30 de studenți (12 băieți și 18 fete) de la Universitatea „Gh. Asachi” Iași, viitori profesori, având cunoștințele de bază ale Pedagogiei.

Băieții au completat:

1. Să presupunem că sunteți diriginte la o clasă de elevi, pe care dintre aceste variante o alegeți ?

A 2 B 0 C 7 D 3

2. Care dintre variante o preferați pentru desfășurarea orei la disciplina pe care doriți să o predați ?

A 1 B 1 C 5 D 5

Nr. Ctr.	Caracteristicile amenajării	A		B		C		D	
1	Nr. de locuri pentru elevi	36	4	36	0	40	2	32	6
2	Nr. de rânduri	4	5	2	1	4	5	1	2
3	Direcția luminii	Latura stângă	3	Latura de sus	1	Latura de sus	4	Latura stângă	3
4	Circulațiile (acces la locurile din bancă)		3		0		2		4
5	Distanța maximă elev – profesor	mare	0	medie	7	mare	1	mică	3
6	Poziția și distanța elev - tablă	Latura de sus	7	Latura dreaptă	0	Latura dreaptă	2	Nu are tablă	2

Fetele au completat:

1. Să presupunem că sunteți diriginte la o clasă de elevi, pe care dintre aceste variante o alegeți ?

A 0 B 5 C 9 D 5

2. Care dintre variante o preferați pentru desfășurarea orei la disciplina pe care doriți să o predați ?

A 0 B 4 C 10 D 3

Nr. Ctr.	Caracteristicile amenajării	A		B		C		D	
1	Nr. de locuri pentru elevi	36	0	36	2	40	1	32	14
2	Nr. de rânduri	4	5	2	3	4	8	1	5
3	Direcția luminii	Latura stângă	6	Latura de sus	3	Latura de sus	4	Latura stângă	5
4	Circulațiile (acces la locurile din bancă)		0		1		7		1
5	Distanța maximă elev – profesor	mare	0	medie	1 3	mare	2	mică	4
6	Poziția și distanța elev - tablă	Latura de sus	4	Latura dreaptă	4	Latura dreaptă	8	Nu are tablă	4

Total:

1. Să presupunem că sunteți diriginte la o clasă de elevi, pe care dintre aceste variante o alegeți ?

A 2 B 5 C 16 D 8

2. Care dintre variante o preferați pentru desfășurarea orei la disciplina pe care doriți să o predați ?

A 1 B 5 C 15 D 8

Nr. Ctr.	Caracteristicile amenajării	A		B		C		D	
1	Nr. de locuri pentru elevi	36	4	36	2	40	3	32	20
2	Nr. de rânduri	4	10	2	4	4	13	1	7
3	Direcția luminii	Latura stângă	9	Latura de sus	4	Latura de sus	8	Latura stângă	8
4	Circulațiile (acces la locurile din bancă)		3		1		9		5
5	Distanța maximă elev – profesor	mare	0	medie	20	mare	3	mică	7
6	Poziția și distanța elev - tablă	Latura de sus	11	Latura dreaptă	4	Latura dreaptă	10	Nu are tablă	6

Interpretarea rezultatelor

Punctajul cel mai mare i se atribuie variantei C, atât fetele cât și băieții consideră a fi o amenajare corespunzătoare disciplinei pe care o vor urma, neglijând faptul ca 12 locuri ale elevilor sunt dezavantajate din punct de vedere al iluminării (aceasta se proiectează aprox. din spatele lor). În mod sigur această variantă permite elevilor lucrul și accesul cu ușurință la tablă, dar și evacuarea rapidă în caz de calamitate; iar modul de dispunere a băncilor (cele mărginașe întrepate spre centrul clasei) le permite o vizualizare mai bună a clasei și comunicare mai bună între ei, având în vedere caracterul tehnic (lucru în echipă) al disciplinelor pe care viitorii profesori le vor susține, dar și caracterul modern al învățământului viitor.

Urmează varianta D după punctaj, privit în mod descrescător. Deși această dispunere a băncilor e destinată în mod special disciplinelor cu un caracter liber în rezolvarea problemelor, care aparțin de profile umane (comunicare), artistice (unde necesită o scenă/spațiu de expoziție), a fost preferată ca fiind o modalitate modernă, în amenajarea viitoarei clase de elevi.

Variantele A și B au obținut cele mai slabe voturi, unul dintre motive fiind faptul ca ele reprezintă modele tradiționale în amenajarea unei săli de școală.

Caracteristicile cele mai apreciate aparțin variantelor C și D, urmate de varianta A, care, deși tradițională, posedă caracteristici bune pentru orice disciplină.

Concluzii și soluții

Persoanele chestionate sunt încă studenți la Modulul Pedagogic, nu au încă experiența didactică, dar au ambiție și spirit creativ pentru ceea ce vor urma să continue. Acest lucru explică rezultatele obținute, pentru că au respins varianta tradițională în favoarea unei amenajări mai specializate.

O altă amenajare a clasei, nu-l plasează pe profesorul-diriginte în categoria managerului de succes. Principalele motive sunt cele interne (satisfacții profesionale), dar și externe (poziție în organizație, socială, siguranța postului, avansare, etc.). Printre aceste motive se regăsesc câteva caracteristici importante ale profesorului cum ar fi: a fi proactiv, a dovedi inovație, interes, voință pentru a fi liber în acțiune, a avea inițiativă, a mări cerul de influență, etc.

Cu alte cuvinte un profesor manager de succes are capacități de modelare a spațiului educațional, de a amenaja clasa în funcție de necesitățile acesteia, de a crea un climat optim de desfășurare a proceselor educaționale.

BIBLIOGRAFIE:

1. *PROGRAME DE ARHITECTURĂ* – Gheorghe Vais

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, 1998

2. *MANAGEMENT EDUCAȚIONAL* – Elena Joiță

Polirom, Iași, 2000

3. *ARCHITECTS' DATA* – Peter & Ernst Neufert

Third Edition, Blackwell Science,
Dip Arch. PhD, Riba, School of Architecture, Oxford Brookes University, 2000